

Themadag 'Prooi-predator- relaties'

Op zaterdag 11 oktober organiseert de VZZ samen met de NOU (Nederlandse Ornithologische Unie) een lezingendag (in Wageningen) over de relaties tussen roofdieren en prooidieren. Vogels en zoogdieren kunnen beide rollen vervullen, en de lezingen gaan dan ook onder andere over kerkuilen, buizerden, muizen, vossen en weidevogels. De toename van predatoren (buizerd, havik, vos) leidt vaak tot bezorgdheid. Moerasvogels en weidevogels moeten het veld ruimen. Hoe moeten we daar als natuurbeschermers tegen aan kijken? Hebben predatoren werkelijk zo'n groot effect op prooiopopulaties als wel wordt beweerd? Zijn de aantallen predatoren 'onnatuurlijk' hoog, bijvoorbeeld door het ontbreken van superpredatoren als wolf en oehoe? Of is de dichtheid van sommige prooi-soorten in het verleden 'onnatuurlijk' hoog geweest door vervolging van predatoren?

Het programma (voor zover nu bekend) kent de volgende lezingen:

- Johan de Jong: Kerkuil
- Fred Koning & Gert Baeyens: Uilen en roofvogels in een dynamisch duinlandschap
- Rob Bijlsma: Ook de opportunistische buizerd loopt aan de leiband van het muizenaanbod
- Cor Dijkstra, Serge Daan c.s.: Torenvalk en veldmuizen
- Arie Swaan: Vos en weidevogels in het Noordhollands Duinreservaat
- Ron Veldkamp: Invloed van vossenpredatie op weidevogels in de Bandpolder
- Bart Ebginge & Bernard Spaans: Predatie en broedsucces van de rotgans in Taymir. De toegang is gratis. Een lunch kan besteld worden. Plaats:

Vleermuis-dag

Op 1 november wordt in Utrecht de jaarlijkse VLEN-dag gehouden, door de Vleermuiswerkgroep Nederland. Het programma is uiterst interessant, al is het op het moment van schrijven van dit stukje nog volledig in het duister gehuld. En terecht, voor vleermuisliefhebbers. Plaats: Kargadoor, Oudegracht 36, Utrecht, aanvang 9.30 uur. De toegang is gratis. Inlichtingen: VZZ-bureau, 030-2544642 (NL).

Een nat weekend in de Achterhoek

Landgoed De Slangenburg bij Doetinchem was van 27 t/m 29 juni 1997 de onderzoeklocatie van de Veldwerkgroep van de VZZ. Negen leden inventariseerden dit terrein van Staatsbosbeheer op kleine zoogdieren. Vijfmaal controleerden zij honderd live-traps op gevangen muizen en met bat-detectoren zochten zij naar vleermuizen. Van een indrukwekkende berg uilenballen van een kerkuilenaartje kon een klein deel worden uitgeplozen.

Het was een gezellig week-einde, daar in de Achterhoek. De vriendelijke ontvangst van beheerder Dick Heesen droeg daar zeker aan bij. Helaas kon ook hij niets doen aan de indrukwekkende lading water

die dat weekeinde over de Achterhoek werd uitgestort. Het peil van de Bielheimer Beek, toch al eerder een stroompje om in te roeien dan om overheen te springen, steeg binnen een dag nog eens een halve meter. Een deel van de vallen kwam hierdoor tweemaal onder water te staan. Waterspitsmuizen werden er dan ook niet mee gevangen. Slakken wel. En één keer kwam er een kleurrijke verrassing uit de val tevoorschijn. Een kamsalamander had zich laten verleiden door de geur van muesli met pindakaas.

Gelukkig vond het controleren van de vallen plaats in de droge periodes. Van de gevangen muizen werden soort en geslacht bepaald en ze werden gewogen en gemerkt. Dankzij de uitvoerige toelichtingen van Floor van der Vliet en Kris Joosten was het weekeinde een leerzame ervaring voor de overige deelnemers. Ook het gevarieerde natuur-/cultuurlandschap van De Slangenburg, met houtwallen, oude beuken op rabatten, graanakkers, twee beken, een poel en een sfeervol landhuis maakte het weekeinde zeer geslaagd.

De uiteindelijke oogst bestond uit levende bosmuizen, aardmuizen, rosse woelmuizen en bosspitsmuizen. Met de batdetectoren konden de volgende vleermuizen worden waargenomen: rosse vleermuis, baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. In de braakballen zaten de schamele resten van huis-, dwerg- en beemdspitsmuizen, veldmuizen, huismuizen en een woelrat. De meeste van deze soorten waren nog niet eerder

Internationaal Agrarisch Centrum, Lawickse Allee, Wageningen.

Inlichtingen: Jaap Graveland, 026-3546895 of 0348-417344, IBN-DLO, Postbus 23, 6700 AA Wageningen.

aangetroffen op het landgoed. Beheerder Heesen nam dan ook met veel belangstelling het ter plekke gemaakte (!) verslag van Kris Joosten in ontvangst. Arne Greven, Zr Hennekeplein 17, 3033 BW Rotterdam

Zoogdier niet ontvangen? Of een misdruk?

Het vorige nummer van Zoogdier (jrg 8 nr 1) blijkt niet bij iedereen angekommen te zijn. Bovendien zijn er misdrukken gesignaleerd. Is het een of het ander bij u het geval, stelt u zich dan in verbinding met het VZZ-kantoor: 030-2544642.

Bedreigde zoogdieren

U kent ze wel: olifanten, tijgers, neushoorns. De bedreigde zoogdieren die in veel tijdschriften en kranten gepromoot worden. Maar kent u ook de franjestaart, de veldspitsmuis of de bruinvis? Ook dat zijn bedreigde zoogdieren. Ze leven in Nederland en België. Veertien hiervan heeft de VZZ op ansichtkaarten laten zetten (zie illustratie). U kunt deze bedreigde zoogdieren promoten door deze ansichtkaarten te kopen en ze met Kerst onder uw kennissen, familie en collega's te verspreiden.

Op de achterkant van elke kaart staat een korte beschrijving van de soort en een kaartje van de verspreiding in België en Nederland. De hele set van 14 kaarten is bij de VZZ te bestellen voor f 15,- (BF 300), inclusief verzendkosten. Door het bedrag over te maken naar rekeningnummer 000-1486269-35 van de Postchecks (België) of naar rekeningnummer 203737 van de Postbank (Nederland), onder vermelding

van ansichtkaarten, krijgt u ze toegestuurd.

U kunt de ansichtkaarten ook, net als alle andere artikelen, bij het Secretariaat van de VZZ in Utrecht ophalen. Hieronder volgt een prijslijst. De eerstgenoemde prijs geldt voor toezending per post. Het bedrag tussen haakjes is de prijs op stands en afgehaald op het kantoor van de VZZ. Bestellen kan door overmaking van het eerste bedrag op rekening 203737 van de Postbank (Nederland) of op rekening 000-1486269-35 van de Postchecks (België), onder vermelding van de titel.

Enkele prijzen

Vleermuisatlas, H. Limpens et al. (red.), 1997. 260 pp. Prijs f 49,50 (f 44,50) of BF 990 (BF 890) voor leden; f 54,50 (f 49,50) of BF 1090 (BF 990) voor niet-leden.

Bibliografie over de das t/m 1996, J. Vink, 1997. 92 pp. Prijs f 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200).

Marterpassen V, Nieuwsbrief 1996, WBN-VZZ, 1997. 58 pp. Prijs f 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200). Ook de oudere nummers van Marterpassen (nummers I t/m IV) zijn nog beschikbaar.

Bevers in de Biesbosch: aantalsontwikkeling en cadmium- en

loodbelasting, V. Dijkstra & S. Broekhuizen, 1997. 64 pp. Prijs f. 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200).

Roofdieren in België en Nederland, R. Akkermans & D. Criel, 1986. 64 pp. Prijs f 15,- (f 10,-) of BF 300 (BF 200).

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, S. Broekhuizen et al. (red.), 1992. 336 pp. Prijs f 45,- (f 37,50) of BF 900 (BF 750).

Egels en auto's; een literatuurstudie, J. Mulder, 1996. 80 pp. Prijs f 25,- (f 20,-) of BF 500 (BF 400).

Zoogdieren van West-Europa, R. Lange et al. (red.), 1994. 400 pp. Prijs f 52,50 (f 44,95) of BF 1050 (BF 899) voor leden, f 57,50 (f 49,95) of BF 1150 (BF 999) voor niet-leden.

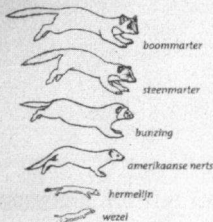
Basisrapport Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren, H. Hollander & P. v.d. Reest, 1994. 96 pp. Prijs f 10,- (f 5,-) of BF 200 (BF 100).

Poster 'Marters'

De Werkgroep Boommarter Nederland van de VZZ heeft een poster (34 x 50 cm) uitgegeven met kleurenfoto's, tekeningen en enige informatie over de zes kleinere marterachtigen, van wezel tot boommarter.

BUNZING

Bunzing of Amerikaanse nerts?

- Alleen de onderlip wit

Amerikaanse nerts

- Wit rondom neus en tweede lichte ring achter de ogen

Bunzing

AMERIKAANSE NERTS

eerste opvang

Jongen

Jonge dieren die gevonden worden kunnen het beste beschut en eventueel toegedekt met gras of bladeren in de directe omgeving neergelegd worden. Wanneer de jongen niets markeren geef het vrouwtje dan de gelegenheid om ze op te halen, pas als er een tijd niets gebeurt is opvang een alternatief. Als de jongen lusteloos zijn, niet op aanraking reageren en koud aanvoelen, wacht dan niet langer met opvang. Het is van groot belang om uitdroging en afkoeling te voorkomen. Geef lauwwater te drinken, geen melk. Zorg voor een warme plek. Noteer de vindplaats en neem snel contact op met een deskundige.

Gewond

Gewonde dieren moeten dikwijls gekalmeerd worden voor ze hanteerbaar zijn. Dat gaat goed door de ogen af te dekken met een doek. Ze zijn dan ook vaak minder agressief. Dek eventuele wonden af met verband. Vermijd lawaai. Gebruik bij voorkeur geen plastic, het geluid van 'krakend' plastic veroorzaakt makkelijk paniek. Zoek zo snel mogelijk contact met gespecialiseerde opvang.

Dood

Van de zeldzame boommarter vormen vondsten van dode dieren een heel belangrijke informatiebron om te achterhalen waar de boommarter in Nederland nog voorkomt. Hoe beschadigd een kadaver ook is, noteer vindplaats, datum en eventuele bijzonderheden en neem contact op met het IBN-DLO. Elk kadaver wordt daar nauwkeurig onderzocht.

MARTERS

herkenning

De Nederlandse marters lijken door hun bouw -lang lijf met korte poten- veel op elkaar. De in grootte overeenkomende soorten zijn hier met de belangrijkste kenmerken bij elkaar gezet.

- keel en borst wit of geel
- buik donker
- lengte zonder staart: ±50 cm

Boom- of Steenmarter

- alleen wit aan de kop; lichaam en buik donker
- lengte zonder staart: ± 35-45 cm

Bunzing of Amerikaanse nerts

- buikzijde van keel tot staart wit of vuilwit
- lengte zonder staart van 15 tot 30 cm

Wezel of Hermelijn

STEENMARTER

Boom- of Steenmarter?

- Kleur van lijf en kop bruin, oren groot en hoekig, duidelijk uitstekend
- Staart met afstaande haren, bossig
- Keelvlak licht- tot dooiergeel

Boommarter

- Poten en staart veelal donkerder dan lijf (leverkleurig)
- Oren afgerond en niet ver buiten de kopontrek
- Keelvlak spierwit tot lichtgeel

Steenmarter

Een hermelijn is in de zomer bruin en 's winters wit. De staartpunt is altijd zwart.

WEZEL

Hermelijn of Wezel?

- Staart minstens 1,5 maal de lengte van de achterpoot

Hermelijn

- Staart ongeveer even lang als achterpoot

Wezel

Adressen:

Voor informatie over en waarnemingen van boommarters:
Werkgroep Boommarter Nederland - VZZ
Zadelmakerstraat 58
6621 JE Duiven
Tel. 0376 - 26 43 35

Dode boommarters meldt u bij het
Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek
IBN-DLO
Postbus 23
6700 AA Wageningen
Tel. 026 - 354 68 00

Colorist:

Deze poster is een uitgave van de Werkgroep Boommarter Nederland van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming en kwam tot stand met financiële ondersteuning van het Dierenbescherming Noodfonds en het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij.

Foto's en illustraties: Dick J. C. Klees, Duiven
Vormgeving: Machiel Klees, Dieren

ter. De poster is met financiële steun van de Dierenbescherming en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gemaakt, en wordt verspreid onder dierenambulances, dierenopvangcentra en

dergelijke. Er is aandacht voor het onderscheid tussen de soorten en uiteraard wordt het opvangen van verlaten jonge en gewonde marters behandeld. Tenslotte wordt opgeroepen om vondsten van dode boom-

marters door te geven aan het IBN-DLO. De poster (zie afbeelding) is ook voor anderen verkrijgbaar, door f 10,- te storten op postbank 3652448 t.n.v. WBN, Duiven.

Voorlichters

De Werkgroep Voorlichting van de VZZ is druk bezig producten te maken over zoogdieren die geschikt zijn voor terreinbeheerders, waterschappen, gemeenten en het algemeen publiek. Ook leven er allerlei ideeën bij de werkgroep om voorlichtingsmateriaal voor scholen te maken. De plannen en de ideeën zijn leuk, maar ook groots. De werkgroep is naarstig op zoek naar twee enthousiaste en creatieve mensen om mee te werken aan de realisering van haar plannen. De voorkeur gaat uit naar mensen die ervaring hebben met het geven van voorlichting en/of met het vinden van financiën. Geïnteresseerden kunnen een briefje sturen naar het kantoor van de VZZ, Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht.

E-mail-adres

De Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, en daarmee ook het tijdschrift Zoogdier, zijn elektronisch bereikbaar. Het adres is: zoogdier@worldaccess.nl.

Dus al uw opmerkingen, reacties, brieven, maar vooral natuurlijk uw bijdragen in de vorm van korte mededelingen, waarnemingen en artikelen, kunt U nu via uw computer en modem bij ons kwijt. De bij uw schrijfsels zo welkome dia's, foto's en andere afbeeldingen moeten voorlopig nog even via 'Tante Pos' naar het redactieadres: De Holle Bilt 17, 3732 HM De Bilt (NL)